كوردستان نێت
KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەكی ئەلەكترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی كوردییە
www.kurdistannet.org
بەكاتی ناوەندی ئەوروپا 26-5-2007 16:13

قەدەغەبوونی خۆشەویستی لە كۆمەڵگای كوردیدا... !! سەروەركەریم

sarwarkareem@gmail. com

بەدرێژایی دروست بوونی كۆمەڵگای كوردی، تابەزەمەنی ئێستا دەگات خۆشەویستی گەورەترین سانسۆری لەسەر بووەو هەمیشە بە كارێكی گوناهو حەرام دانراوە و ئەو كەسانەی دەستییان بۆ ئەو كارە بردبێ و خۆشەویستییان كردبێ دوو چاری گەورەترین سزابوون و گەورەترین ئازاری دەروونی و جەستەییان بەركەوتووە.

ڕۆشنبیرانی كۆمەڵگای كوردی هەمیشە بەنادیاری قسەیان لە خۆشەویستی كردووە و نەیانتوانیوە ئەوەی لە ناخیاندایە بەنووسین و لەگوتارەكانیاندا ئاماژەی بۆ بكەن و دەری بڕن و بەئاشكرا بەرگری لەخۆشەویستی بكەن، لەگەڵ ئەوەی هەندێك لە نووسەران و ڕۆشنبیرانی ئێمە لەقۆناغە جۆراو جۆرەكاندا، بەرگرییان لەدەسەلاتی پیاو سالاری و ئایینی كردووە و دژی هەر جۆرە ئازادی و كرانەوەیەك بوون و ژنیان بەكارەكەری ماڵ و بەخێوكردنی مناڵ و لانكەی ئارامی پیاو داناوەو بۆشیان نییە سەر پێچی لەفەرمانەكانی پیاو بكەن. مەلا مەحمودی بایەزید دەڵێت (1) (شوكردن ئافرەت دەكاتە كارەكەری ماڵ، ئەگەر ماڵی كارەكەری نەبوو، ئەوە بزانە كارەكەری ئەو ماڵە ژنە) .

نەبوونی زۆرترین قسەكردنی جدی لەسەر پەیوەندی و خۆشەویستی بەشێوەی نووسین، گرفتێكی گەورەیە بۆ جیاكردنەوەی ڕوانگەی جیاوازەكانی نووسەران و ڕۆشنبیران لەسەر پەیوەندی و خۆشەویستی، لەگەڵ ئەوەی بەشێك لەنووسەران و ڕۆشنبیران كۆمەڵگای ئێمە لێرەو لەوی و لەبەرخاتری وولاتانی دراوسی و خۆرهەلات ناسەكان، چەند قسەیەكیان لەسەر ژیانیژنی كورد كردوە، بەلام لەچوار چێوەی پیاهەڵدان بەژناندا تەجاوزی نەكردووەو نەچۆتەسەر پەیوەندییە سۆزدارییەكان و بگرە وویستویانە وێنەیەكی جوان بدەن بەدەرەوەی خۆیان، كەلەمەشیان دا كورتی هێناوە، چونكە نەیانتوانیوە ئەودەسەلات و هەستی نێر سالارییە بشارنەوە، كەهەڵگری باگراوندێكی ئایینیوخێڵەكییە، بەجیاواز لەولایەنە بەشێك لەشاعیرانی ئێمە هەوڵیان داوە قسە لەسەر لایەنی خۆشەویستی بكەن، بەلام ئەوەشیان جۆرێك لەنادیاریو سڵەمینەوەی پێوە دیارە لەترسی بنەمای ئایینیو كەلتوریو ئەخلاقی كۆمەڵگا، كەهەمیشە قسەكردن جێگای ترس بووە بۆ خودی نووسەرەكەی. ئەوەش بەو مانایە نەبووە كەكەس نەیتوانیوە ڕەچەشكێنی بكات و ڕەخنە لەو سنوورە حەرامكراوانە بگرێت، كەلەسەر پەیوەندیو خۆشەویستی دانراوە، ڕەنگە بەشێك لەو ڕەچەشكێنانە لەئاكامی ناكام بوونی خۆیی بووە لەپەیوەندیو خۆشەویستیدا، لەبەرئەوەی هەستی خۆشەویستی كارییگەریەكی زۆر قوڵی هەبووە لەسەر هەست و سۆزو كەسێتیو نەیتوانیوە دەست بەرداری بێت، كاتێك مەحروومیان كردووە لەخۆشەویستەكەی زمانی نووسینی پژاوەو لەڕێگەی شیعر و ئەدەبیاتەوە گوزارشتی لەوەی ناخی كردووەو نەفرەتی لەو دەسەلات و كەلتوورە كردووە، كە هۆكاری ئازاردانی دەروونی ئەو بوون.

قەدەغەبوونی خۆشەویستی، یاخود حەرامیەتی چەند كاریگەری لەسەر ژنان هەیە، ئەوەندەش لەسەر پیاوان، چونكە خۆشەویستی تێكەڵ بوونی هەست و سۆزەكانی هەردوو جەمسەرە، بۆیە بەناكام گەیشتی خۆشەویستی كاریگەری لەسەر هەردوو ڕەگەز دادەنیو هەوڵدان بۆ ئازادكردنی خۆشەویستی هەوڵدانە بۆ ئازادی مرۆڤ بەبێ بوونی جیاوازی ڕەگەزی، بەلام دیارە پیاوی كەلتوری ئایینی، تەنها لە ڕوانگەی ئارەزووە سێكسیەكانیەوە سەیری ژنی كردوەو خۆی ئیختیاری ژنی كردووە بە پێی بەرژەوەندی مادی و سێكسی و كەلتوریش ڕێگەی پێداوە زیاتر لە یەك ژنی هەبێت. دیارە لەو حاڵەتەدا مانایەك بۆ خۆشەویستی بوونی نیە جگە لە ڕەوانگەیەكی سێكسی و كالایی و بە پێی توانای مادی دەتوانێت ژن

ئەو نووسینانەی لە كوردستان نێت دا بڵاودەكرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەكانیانە، كوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

بكرێ و ئارەزووەكانی خۆی لێتێر بكات، كاتێك ژیان مانای خۆشەویستی وون دەكات و مرۆڤ دەبێتە كاڵا، ئیدی ژیان دۆستی مانای نامێنێت و كۆمەڵگایەكی بێهەست بوونی دەبێت.
رۆشنبیران و ئەدیبانی كۆمەڵگای ئێمە لە ترسی لە دەست دانی ووزەی ژیان و نامۆ بوونیان بە هەستی خۆشەویستی، تاكو تەرا رەخنەیان لەو كەلتورو بنەمایانە گرتووە، كە هەموو گوزارەشت كردنێكیان لە هەست و سۆزە ئینسانیەكان قەدەغە كردووە، بەڵام وەك لە پێشتر ئاماژەم بۆ كرد زۆر جار مەترسی مەرگیشیان لەسەر بووەو گوێیان پێ نەداوە، چونكە ئەو كارەیان لە پێناوی ژیاندا كردووە، یەكێك لەو شاعیرانە. پیرەمێردە كە زۆر بویرانە رەخنە لەو عەقڵ و كەلتورە دەگرێ حەرامیەتی سەر خۆشەویستی و ئازادی هەڵبژاردنی هاوسەر رەتدەكاتەوە و دژی ئەوە دەوەستێتەوە و دەیەوێت بەو كەلتورو عەقڵیەتە بڵێ تا ئەو جێگایەی قەدەغەكان و حەرامەكان باڵا دەست بێت ژیان بوونی خۆی وون دەكات و زیان بە تاكەكانی دەبەخشێت. پیرەمێرد دەڵێت (2) (زۆر پێویستە بۆ سەلامەتی ئیزدیواج، شوكردن و ژن هێنان سەربەست بێ و حەقی ئینتخاب بەهەردولا بدرێ، سەندنەوەی ئەم مافە لە كچان و كوڕان، دوو ئەنجامی زیان بەخشی هەیە، یەكەمیان پەیوەندی هەیە بە بەختەوەری داهاتووە وە كە ئامانجی هاوسەر گیریە، هەرشوكردن وژن هێنانێك نابەدڵی تیابی "... " خانووی سەعادەت ئەڕوخێنێ) .
رەخنە گرتن لە كەلتورو عەقڵیەتی پیاو سالاری ئایینی، بۆخۆی شكاندنی تەلسمی پیرۆزی باڵا دەستی پیاوە و، هێمایەكش بووە بۆ بەرەنگار بوونەوەی قەدەغەكان و پیرۆزیەكان و رێنمایی كردنی ژنانی و كچانیش بوون بۆ یاخی بوون لەو كەلتورەی، كەبە زۆر دور لە ئیرادەی خۆیان بە شویان دەدان و هیچ حسابیكیان بۆ خۆشەویستی و هەستی سۆزداری نەدەكرد و، وە گێرانەوەی مافی یەكسانیش بوو بۆ هەردوو رەگەز، بەوەش ژیانی هەستەوەری مانا پەیدا دەكات و مرۆڤەكان ئازاد دەبن، كەژیانی خۆشەویستی و چارەنوسی هاوسەری خۆیان دیاری بكەن. پیرەمێرد دەڵێت (3) (بۆیە ئەگەر پیاو نەیەوێت ببێتە گاڵتەجاڕی بیرو باوەڕە هەڵەكانی خۆی، پێویستە واز بهێنێ لە هەموو جۆرە دەست تێوەردانێك بۆ سەر ژیانی هەستەوەری ژن! " حەقی شوو كردن بدەن بە كچان".) .
ئەو هەستە گەورەیەی پیرەمێرد دەری بریوە بۆ شكاندی قەدەغەكانی سەر خۆشەویستی، رەنگە لەو سەردەمەدا بووبێتە هەوێن و هاندانی ژنانیش بۆ ئەوەی روو بكەنە خوێندنەوەو فێربوون، چونكە خوێندنەوەو فێربوون یەكەمین دەروازەیە كە بەرووی مرۆڤ دا دەكرێتەوە بۆ ئەوەی خۆی بناسێ و دەوروبەر بناسێ و هەست بە ئازار و قەدەغەكانیش بكات. لایەنێكی تری ئەو رەخنانەی پیرەمێردە رەنگە هاندەرێكی باش بێت بۆ نوسەران و رۆشنبیرانی هاوتەمەنی خۆی و دوای خۆشی، كە هەست بەو گۆڕانكاریە گەورەیە بكەن، كە ناچاریە دەست لە زۆر شتی كۆن هەڵگرن، باوەڕ بە گۆڕانكاری بهێنن.
چونكە ناكرێ توێژی بەئاگای كۆمەڵگا بە شداری لەو گۆڕانكاریە گەورەیەدا نەكات و نەچێتە سەنگەری پێشكەوتنەوە، چونكە بیرو باوەڕی كۆن و پیرۆزیەكانی و قەدەغەكانی بووەتە مۆتەكەیەك دەستی خستۆتە بینە قاقای ژیانی هەستەوەری خۆشەویستی و بەبێ شكاندنی ئەو پیرۆزیانەو رەخنە گرتنی جدی رۆشنبیران ئەو گۆڕانكاریە گەورەیی كاروانی بە رێ خستوە سست و لاواز دەبێت.
رەوتی رەخنە گرتن لە عەقڵیەت و كەلتوری ئایینی و پیاو سالاری، بوارێكی بۆ كەمێك ئازادی لە ناو شارەكاندا خۆش كرد، بەڵام كەمترین كاریگەری بەسەر لادێكانەوە نەبوو، لەوی ژنان هەر دەفرۆشران، بە زۆر بە شوو دەدران، شەوی یەكەمی بووك بۆ ئاغاكان بوو، كچان لەسەر بێشكەمارە دەكران، ئەو كەلتورە ئیستاش لە كۆمەڵی كوردی دا، دوای ئەو هەموو گۆڕانكاریەی لە دنیا دا رووی داوە، لە بەشێك لە شارەكان و لادێكانی كۆمەڵگای كودی دا جێبەجی دەكرێ و ئیستاش خۆشەویستی كوشتنی لەسەرەو ناموس پەرستی بلاوترین قەزیەی كۆمەڵگای ئێمەیە، لەگەڵ ئەوەی ژنان بە ئاستێكی باش هۆشیارن.

ئەو نووسینانەی لە كوردستان نێت دا بڵاودەكرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەكانیانە، كوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

بەشێك لە داب و نەرێتە کۆنەکان گۆڕانکایان بەسەردا هاتوە، وەك ئەوەی ژنان دەتوانن کار بکەن لە فەرمانگەکان و بەشدری کاری سیاسی و ڕێکخراوەیی بکەن و بەشێك لە پیاوان گۆڕانکاری بەسەر عەقڵیەتیاندا هاتووە، ئەمانە هەموویان کاریگەریان هەبووە لەسەر ئەوەی کەمێك عەقڵیەتی قەدەغەو حەرام کاڵ ببێتەوە و قسە کردن لەسەر خۆشەویستی و پەوەندی سۆزداری فراوان ببێت، بەڵام دیسان ژنان بە تەواوەتی ئازاد نەبوون و یەکسان نین لەگەڵ پیاواندا و عەقڵیەتی ئایینی بوونی هەر ماوە، هێشتا هەستی تاکگەرایی بە تەواوی لە کۆمەڵگای ئێەدا گەشەی نەکردوە و خێزانی شمولی و دەستە جەمعی بەبێ حساب کردن لەسەر هەست و سۆزەکانی تاك بڕیار دەدات و ژیانی تاك بەزۆری فەرامۆش دەکری و گوی لێناگیری. هەتا هەستی تاکگەرایی بە تەواوەتی لە کۆمەڵی کوردی دا نەچەسپێ و پەیوەندی یە تایبەتی و سۆزداریەکانی ئینسان تایبەت نەبێت بە خۆی و کەس نەتوانی دەست وەربداتە شتە تایبەتی یەکانیئینسانەوە، بە تەواوەتی ووزەی ژیان دۆستی لەو کۆمەڵگایەدا نا چەسپێت، هەر بۆیە ئێستا کۆمەڵگای ئێمە خاوەنی گەورەترین ترسە لە خۆشەویستی و هەمیشە وەك کارێکی نامۆو نەشیاو لە زاکیرەی زۆرینەی پیاوی کۆمەڵگای کوردیدا بوونی هەیەو، بەردەوام بەناوی شەرەف و ناموس پەرستی یەوە قەدەغەی دەکات و دژی دەوەستێتەوە، چونکە ئازاد بوونی ژیانی هەستەوەرەی و خۆشەویستی بە لەدەست دانی دەسەڵاتی خۆیی دەزانێ.

عەقڵیەتی نێرسالاری لە مانای خۆشەویستی و ژیانی سۆزداری نەگەیشتوە و پێ وایە، کاتێك کچ بە ئارەزووی خۆی هاوسەر گیری بکات و ژیانی هەستەوەری و سۆزداری هەڵبژێری، ئیدی ژیانی ئەو زەوت دەکات، چونکە ئەو مانایەك بۆ هاوسەرگیری لەسەر بنەمای خۆشەویستی نازانی و وابیر دەکاتەوە هاوسەرگیری مانای باڵادەست بوونی پیاوە، لە کاتێکدا ژیانی هاوسەر گیری لەسەر بنەمای خۆشەویستی مانای یەکسانی نێوان (ژن و پیاوە) و هیچ باڵا دەستی یەك، یان لەدەست دانی باڵادە ستی نی یە و بگرە تێکەڵ بوونی هەست و سۆزەکانی ئەو دوو مرۆڤەیە و موومارەسەی ژیانی خۆشەویستی دەکەن، بەڵام ئەم ڕوانینە لە کۆمەڵگای ئێمەداو زۆرێك کۆمەڵگای هاوشێوەکانی ئێمەش، لە جیاتی هاوسەر گیری و خۆشەویستی ڕاستە قینە، لە ترس و نامۆ بون و دوو دڵی دا دەژین.

سەرچاوەکان:
1- لە پەیوەندیەوە بۆ خۆشەویستی –ن- ڕێبوار سیوەیلی چاپی 2004 – لا 141.
2- لە پەیوەندیەوە بۆ خۆشەویستی –ن- ڕێبوار سیوەیلی چاپی 2004 –لا 149.
3- لە پەیوەندیەوە بۆ خۆشەویستی –ن- ڕێبوار سیوەیلی چاپی 2004 – لا 149.

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.